

2023/2061(INI)

16.6.2023

FÖRSLAG TILL BETÄNKANDE

om omformning av den framtida ramen för EU:s strukturfonder för att stödja regioner som särskilt påverkas av utmaningarna i samband med omställningen av fordonsindustrin samt den gröna och den digitala omställningen (2023/2061(INI))

Utskottet för regional utveckling

Föredragande: Susana Solís Pérez

INNEHÅLL

	Sida
FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION	3
MOTIVERING	10

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om omformning av den framtida ramen för EU:s strukturfonder för att stödja regioner som särskilt påverkas av utmaningarna i samband med omställningen av fordonsindustrin samt den gröna och den digitala omställningen (2023/2061(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av artiklarna 2 och 3 i fördraget om Europeiska unionen,
- med beaktande av artiklarna 174–178 och 349 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 av den 24 juni 2021 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden samt finansiella regler för dessa fonder och för Asyl- migrations- och integrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik¹,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1058 av den 24 juni 2021 om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden²,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1056 av den 24 juni 2021 om inrättande av Fonden för en rättvis omställning³,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1057 av den 24 juni 2021 om inrättande av Europeiska socialfonden+ (ESF+) och om upphävande av förordning (EU) nr 1296/2013⁴,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/460 av den 30 mars 2020 om ändring av förordning (EU) nr 1303/2013, förordning (EU) nr 1301/2013 och förordning (EU) nr 508/2014 vad gäller särskilda åtgärder för att mobilisera investeringar i medlemsstaternas hälso- och sjukvårdssystem samt i andra sektorer av deras ekonomier som reaktion på covid-19-utbrottet (Investeringsinitiativ mot coronaeffekter)⁵,
- med beaktande av 55 %-paketet som kommissionen antog den 14 juli 2021,

¹ [EUT L 231, 30.6.2021, s. 159.](#)

² [EUT L 231, 30.6.2021, s. 60.](#)

³ [EUT L 231, 30.6.2021, s. 1.](#)

⁴ [EUT L 231, 30.6.2021, s. 21.](#)

⁵ [EUT L 99, 31.3.2020, s. 5.](#)

- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1119 av den 30 juni 2021 om inrättande av en ram för att uppnå klimatneutralitet och om ändring av förordningarna (EG) nr 401/2009 och (EU) 2018/1999 (europeisk klimatlag)⁶,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/851 av den 19 april 2023 om ändring av förordning (EU) 2019/631 vad gäller skärpning av utsläppsnormerna för koldioxid från nya personbilar och nya lätta nyttofordon i linje med unionens höjda klimatambitioner⁷,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/435 av den 27 februari 2023 om ändring av förordning (EU) 2021/241 vad gäller REPowerEU-kapitel i planer för återhämtning och resiliens och om ändring av förordningarna (EU) nr 1303/2013, (EU) 2021/1060 och (EU) 2021/1755 samt direktiv 2003/87/EG⁸,
- med beaktande av kommissionens förslag till förordning om ändring av förordning (EU) 2019/1242 vad gäller skärpning av normerna för koldioxidutsläpp från nya tunga fordon och införande av rapporteringsskyldigheter samt om upphävande av förordning (EU) 2018/956 (COM(2023)0088),
- med beaktande av kommissionens förslag till förordning om typgodkännande av motorfordon och motorer samt av system, komponenter och separata tekniska enheter som är avsedda för sådana fordon med avseende på utsläpp och batteriers hållbarhet (Euro 7) (COM(2022)0586),
- med beaktande av kommissionens förslag till förordning om inrättande av en ram för säkerställande av trygg och hållbar försörjning av kritiska råvaror och om ändring av förordningarna (EU) 168/2013, (EU) 2018/858, 2018/1724 och (EU) 2019/1020 (COM(2023)0160),
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 1 februari 2023 *En industriplan i den gröna given för nettonollåldern* COM(2023)0062),
- med beaktande av kommissionens rapport av den 30 januari 2023 *Europeiska struktur- och investeringsfonderna Sammanfattande rapport 2022 om programmen på grundval av de årliga genomföranderapporterna för 2014–2020* (COM(2023)0039),
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 4 februari 2022 om den åttonde sammanhållningsrapporten: Sammanhållning i Europa på väg mot 2050 (COM(2022)0034),
- med beaktande av Eurostats regionala årsbok – 2022 års upplaga,
- med beaktande av kommissionens index för digital ekonomi och digitalt samhälle (Desi) från 2022,

⁶ [EUT L 243, 9.7.2021, s. 1.](#)

⁷ [EUT L 110, 25.4.2023, s. 5.](#)

⁸ [EUT L 63, 28.2.2023, s. 1.](#)

- med beaktande av arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar om de territoriella planerna för en rättvis omställning (SWD(2021)0275),
- med beaktande av OECD:s rapport från februari 2023 ”Regional Industrial Transitions to Climate Neutrality”⁹,
- med beaktande av Regionkommitténs yttrande av den 13 juli 2022 *Mot utsläppsfria vägtransporter: utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen och skärpning av normerna för koldioxidutsläpp*¹⁰,
- med beaktande av Regionkommitténs yttrande av den 12 oktober 2022 *En rättvis och hållbar omställning i de kol- och energiintensiva regionerna*¹¹,
- med beaktande av Regionkommitténs yttrande av den 12 oktober 2022 *Digital sammanhållning*¹²,
- med beaktande av Regionkommitténs yttrande av den 10 oktober 2023 *En rättvis och hållbar omställning i regioner med fordonsindustri*¹³,
- med beaktande av EU:s årsrapport om regionernas och kommunernas tillstånd, som Regionkommittén offentliggjorde den 11 oktober 2022,
- med beaktande av sin resolution av den 15 september 2022 om den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen i unionen: Åttonde sammanhållningsrapporten¹⁴,
- med beaktande av studien om sammanhållningspolitiken i EU:s kolregioner ”Cohesion Policy in EU Coal Regions”, som parlamentets generaldirektorat för intern politik offentliggjorde den 31 januari 2023,
- med beaktande av studien om framtiden för EU:s fordonsindustri ”The Future of the EU Automotive Sector”, som parlamentets generaldirektorat för EU-intern politik offentliggjorde den 30 september 2021,
- med beaktande av studien om hur EU:s budget på bästa sätt kan bistå vid den nödvändiga omställningen från fossila bränslen till hållbar energi ”A Just Transition Fund – How the EU budget can best assist in the necessary transition from fossil fuels to sustainable energy”, som parlamentets generaldirektorat för EU-intern politik offentliggjorde den 15 april 2020,
- med beaktande av artikel 54 i arbetsordningen,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för regional utveckling (A9-0000/2023), och av följande skäl:

⁹ <https://doi.org/10.1787/35247cc7-en>.

¹⁰ EUT C 270, 13.7.2022, s. 38.

¹¹ EUT C 498, 30.12.2022, s. 36.

¹² EUT C 498, 30.12.2022, s. 39.

¹³ CDR 1449/2023.

¹⁴ EUT C 125, 5.4.2023, s. 100.

- A. Den gröna och den digitala omställningen kommer att medföra nya utmaningar liksom nya möjligheter för den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen i EU.
- B. EU:s klimatinsatser måste utformas noggrant så att de beaktar den betydande ekonomiska, sociala och politiska påverkan som dessa åtgärder kan få på regionerna, i syfte att främja motståndskraft och minska skillnaderna genom riktat stöd och skräddarsydda strategier.
- C. Regionerna skiljer sig mycket åt vad gäller socioekonomiska och demografiska aspekter, och det finns således ingen universallösning för alla territoriella och socioekonomiska behov. De europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonder) är det EU-investeringsinstrument som är bäst lämpat att mildra bördan av den gröna och den digitala omställningen liksom omställningen av fordonsindustrin i de värst drabbade regionerna.
- D. Den kombinerade användningen av EU-budgetresurser från den fleråriga budgetramen och från faciliteten för återhämtning och resiliens har skapat stora svårigheter för regionerna och de lokala myndigheterna vad gäller fragmentering, administrativ kapacitet och komplexiteten i planeringen och genomförandet av de medel som planerats för perioden 2021–2027.
- E. Det pågår en omfattande omvandling av fordonsindustrin till följd av införandet av utsläppsfri och utsläppssnål teknik, något som kommer att ge upphov till nya affärsmodeller och värdekedjor i industrin och kommer att medföra avsevärda sysselsättnings- och samhällsförändringar, som kommer att se olika ut beroende på region.
- F. Dagens regelverk förutsätter inga specifika stödåtgärder eller specifik finansiering för de europeiska regioner vars BNP huvudsakligen genereras av fordonsindustrin.
- G. Genomförandet av den föreslagna förordningen om utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen¹⁵ bör säkerställa att övergången till koldioxidsnåla transportsystem är bärkraftig.

Omformning av den framtida ramen för EU:s strukturfonder

1. Europaparlamentet upprepar att sammanhållningspolitiken varken bör kompensera för bristande budgetflexibilitet eller utsättas för nedskärningar till följd av kriser, och att den som en långsiktig investeringsstrategi bör hjälpa regionerna att hantera industriella, ekologiska, digitala och demografiska omställningar.
2. Europaparlamentet konstaterar att den gröna och den digitala omställningen innebär stora utmaningar för målet om ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, som är inskrivet i fördragen. Parlamentet är medvetet om risken för att de regionala skillnaderna vidgas och att det uppstår ett ”geografiskt betingat missnöje”, eftersom det

¹⁵ [Förslag till förordning om utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/94/EU \(COM\(2021\)0559\).](#)

är mycket stor skillnad mellan EU:s regioner vad gäller vilka anpassningar som måste göras till följd av de två omställningarna och vilka potentiella fördelar de har.

3. Europaparlamentet rekommenderar med kraft att ett nytt politiskt mål för industriell omställning införs i EU:s sammanhållningspolitik efter 2027. Parlamentet betonar att detta mål bör främja EU:s strategiska oberoende och motverka de negativa effekterna av den gröna och den digitala omställningen, med särskilt fokus på att begränsa de negativa följderna för sysselsättningen genom stöd och en diversifiering av de lokala och regionala ekonomierna.
4. Europaparlamentet anser att EU:s sammanhållningspolitik efter 2027 bör utgå från ett mer differentierat och riktat tillvägagångssätt och i stället för att använda inkomstrelaterade kriterier för att fastställa stödnivån använda andra kriterier som också beaktar regionernas egenskaper och framtida tillväxtpotential, såsom ungdomsarbetslöshet, beroende av sektorer i omvandling för arbetstillfällen, investeringar i forskning och utveckling eller den befintliga kompetensklyftan.
5. Europaparlamentet rekommenderar att det inrättas en ny ”Fond för en rättvis omställning 2.0” under den kommande programperioden efter 2027, som bör förfoga över större finansiella medel, ha ett vidare tillämpningsområde, fokusera på lämplig Nuts-nivå och vara helt integrerad i förordningen om gemensamma bestämmelser¹⁶.
6. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att vidga det tillvägagångssätt som bygger på ”finansiering som inte är kopplad till kostnaderna”, i syfte att minska rapporteringsarbetet, stärka inriktningen på resultat och påverkan snarare än på utgifter och uppnå ett effektivare genomförande och utnyttjande av medel.
7. Europaparlamentet betonar behovet av att behandla små och medelstora företag rättvist vid fördelningen av ESI-fonderna genom att drastiskt förenkla de administrativa stegen för att få tillgång till dessa fonder, anpassa kraven till företagsstorleken och arbeta för att få till stånd ett fullständigt genomförande av principen ”endast en gång”, som innebär att medborgare och företag bara behöver ge myndigheterna viss standardinformation en enda gång.

Skapa motståndskraftiga regioner: sammanhållningspolitiken för en grönare och digitalt rustad framtid

8. Europaparlamentet konstaterar att digitaliseringen medför större fördelar för utvecklade regioner, samtidigt som mindre utvecklade regioner kämpar för att gå över från arbetskraftsintensiv till kapitalintensiv teknik. Parlamentet betonar i detta avseende den viktiga roll som lokala utbildnings- och forskningsinstitut spelar för att leda digitala

¹⁶ [Europaparlamentets och rådets förordning \(EU\) 2021/1060 av den 24 juni 2021 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden samt finansiella regler för dessa och för Asyl-, migrations- och integrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik \(EUT L 231, 30.6.2021, s. 159\).](#)

innovationsknutpunkter, och noterar hur expertkunskap går förlorad till följd av dåligt samordnade regionala strategier.

En rättvis omställning för regioner med fordonsindustri

9. Europaparlamentet anser att utfasningen av fossila bränslen inom vägtransporterna måste följa en välplanerad strategi som säkerställer en smidig och socialt accepterad omställning för berörda arbetstagare och företag, särskilt i mindre utvecklade regioner och regioner med demografiska eller territoriella utmaningar. Parlamentet anser att denna strategi måste innehålla en detaljerad plan för omskolning av arbetstagare och måste erbjuda alternativa sysselsättningsmöjligheter för människor som för närvarande arbetar inom fordonsindustrin liksom incitament och stöd för att säkerställa att nya industrialläggningar som uppstår som en följd av omställningen stannar i regionen så att spridningseffekterna därmed hålls kvar i dessa områden.
10. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att lägga fram det nödvändiga förslaget för att säkerställa fortlevnaden för mekanismen för en rättvis omställning och se till att den förfogar över de medel som krävs för att inkludera stöd för regioner som är beroende av fordons- och reservdelsindustrin, i synnerhet i den relevanta Fonden för en rättvis omställning som integrerats i sammanhållningspolitiken, så att det blir möjligt att främja synergier och spridningseffekter med olika EU-fonder och EU-program för att hantera den regionala omställningsprocessen.
11. Europaparlamentet anser att planerna för en rättvis omställning för regioner som är beroende av fordonsindustrin bör genomsyras av ett lokalt förankrat tillvägagångssätt och bör förvaltas av de berörda myndigheterna på grundval av principerna om partnerskap och flernivåstyrning. Parlamentet betonar vidare att det är nödvändigt att prioritera investeringar i omskolningsprogram och strategier för hållbar ekonomisk diversifiering i hela värdekedjan för att säkerställa en smidig och inkluderande omställning för arbetstagare och lokala ekonomier.
12. Europaparlamentet föreslår att man ska överväga möjligheten att genomföra omställningsplanerna utifrån ett resultatbaserat tillvägagångssätt, som omfattar en rad projekt som ska genomföras av en stödmottagare för att bidra till planernas mål.
13. Europaparlamentet konstaterar betydelsen av att alla företag i de sektorer som är under omställning får stöd, med särskild betoning på små och medelstora företag som kanske inte har de resurser som krävs för att uppnå den nödvändiga omställningen. Parlamentet betonar vikten av riktat stöd för att hjälpa små och medelstora företag att köpa in, uppgradera och underhålla materiella anläggningstillgångar och infrastruktur och för att investera i forskning och utveckling. Parlamentet betonar behovet av specifika finansieringsprogram, kapacitetsuppbyggnadsinitiativ och tekniskt stöd som är särskilt utformat utifrån små och medelstora företags behov, i syfte att säkerställa att de framgångsrikt integreras i sektorns föränderliga landskap.
14. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att säkerställa ett ekosystem som möjliggör en rättvis utbredning av elektromobilitet och att i detta avseende tillhandahålla offentlig infrastruktur för alternativa bränslen i landsbygdsområden och glesbefolkade områden, där privata leverantörer inte erbjuder tillräcklig täckning, i syfte

att tillmötesgå lokalbefolkningens behov. Parlamentet anser i detta avseende att priset på denna offentligt tillhandahållna tjänst ska motsvara genomsnittspriset på de tjänster som erbjuds av privata leverantörer i samma region eller medlemsstat.

o

o o

15. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen.

MOTIVERING

Just nu pågår det flera omställningar samtidigt i EU, vilka tvingats fram av behovet av att ta itu med klimatförändringarna, påskynda digitaliseringen och främja hållbar ekonomisk tillväxt. Detta initiativbetänkande är ett bidrag till sammanhållningspolitikens framtid. Det lyfter fram denna politikens centrala roll för att säkerställa ekonomisk, social och territoriell sammanhållning i alla regioner i EU, i synnerhet i de regioner som påverkas särskilt kraftigt av den gröna och den digitala omställningen liksom av omställningen av fordonsindustrin. Betänkandet utforskar de utmaningar och möjligheter som omställningarna inom näringslivet och fordonsindustrin liksom den gröna, den digitala och den demografiska omställningen medför och dess syfte är att tillhandahålla politiska rekommendationer för utformningen av den framtida ramen för EU:s strukturfonder.

I betänkandet förespråkas det att mekanismen för en rättvis omställning ska fortsätta att gälla. Den bör dock anpassas för att stödja sektorer där det pågår en fullständig omställning till följd av politiska beslut, såsom övergången till koldioxidsnåla vägtransporter senast 2035, vilket fastställs i förordningen om utsläppsnormer för koldioxid från nya personbilar och nya lätta nyttofordon. Föredraganden är medveten om den gröna och den digitala omställningens djupgående påverkan på sysselsättningen och betonar därför vikten av att stödja en diversifiering av de lokala och regionala ekonomierna liksom behovet av att främja hållbar tillväxt.

I betänkandet konstateras det att fordonsindustrin ger ett viktigt bidrag till sysselsättningen inom industrin och till handeln. Totalt 13,8 miljoner européer arbetar i denna industri som spelar en viktig roll inom tillverkningssektorn. Om man framgångsrikt ska kunna införa utsläppsfri och utsläppsnål teknik anser föredraganden i detta avseende att ekonomiskt stöd är avgörande för att möjliggöra investeringar i forskning, utveckling och innovation liksom de nödvändiga uppgraderingarna av materiella anläggningstillgångar och infrastruktur, särskilt för små och medelstora företag. Närmare bestämt anser föredraganden att detta stöd bör riktas till fordonsindustrins sammantagna värdekedja som omfattar tillverkning, distribution och försäljning, men även eftermarknadstjänster såsom underhållstjänster, försäkringsgivare och bensinstationer. I betänkandet lyfts det i detta avseende fram att utbyggnaden av infrastruktur för alternativa bränslen hittills har varit geografiskt sett ojämn och det efterlyses en offentligt styrd lösning för att säkerställa att sådana tjänster tillhandahålls på landsbygden, i avlägsna områden och i glesbygd.

Med beaktande av ovanstående betonar föredraganden behovet av särskilda stödåtgärder och särskild finansiering för att ta itu med utmaningarna i de EU-regioner som har ett BNP-värde som är nära knutet till fordonsindustrin. EU-stöd kan spela en avgörande roll för att säkerställa en socialt godtagbar och inkluderande omställning för arbetstagare och företag som påverkas av förändringarna i fordonsindustrin. Genom att stödja omskolningsprogram för arbetstagare och erbjuda alternativa sysselsättningsmöjligheter kan ekonomiskt stöd bidra till att begränsa de sociala följderna av omställningen. Det är viktigt att ge fordonsindustrin finansieringsstöd för att möjliggöra en framgångsrik omställning till koldioxidsnål mobilitet, främja hållbar tillväxt och samtidigt ta itu med frågor som rör klimatmålen, industrins konkurrenskraft och socialt välbefinnande.

Sammanfattningsvis anser föredraganden att om de föreslagna rekommendationerna

genomförs kan den framtida ramen för EU:s strukturfonder effektivt bidra till att bygga motståndskraftiga regioner, främja en grönare och digitalt rustad framtid och gynna en rättvis omställning för regioner som är beroende av fordonsindustrin.